

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker ändras. Enligt förslaget höjs accisen på starka alkoholdrycker under 2025–2027 i enlighet med den förväntade utvecklingen av konsumentprisindex. Höjningen gäller mellanprodukter med en alkoholhalt på över 15 men högst 22 volymprocent, drycker med en alkoholhalt på över 10 volymprocent som hör till position 2208 i gruppen etylalkoholdrycker samt andra produkter oberoende av alkoholhalten i gruppen etylalkoholdrycker än produkter som hör till position 2208.

Accishöjningen enligt den förväntade utvecklingen av konsumentprisindex är 1,3–1,8 procent per år och sammanlagt 4,6 procent under åren 2025–2027.

Till följd av accishöjningarna stiger priserna på drycker i gruppen etylalkoholdrycker med uppskattningsvis cirka en procent varje år som accisen höjs. Den sammanlagda prisförändringen är cirka tre procent. Priserna på mellanprodukter med en alkoholhalt på över 15 procent stiger uppskattningsvis med cirka en halv procent varje år som skatten höjs och sammanlagt med något under två procent.

De föreslagna accishöjningarna ökar intäkterna av accisen på alkohol med cirka tre miljoner euro på årsnivå 2025 och 2026 och med cirka fyra miljoner euro 2027.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	3
2.1 Lagstiftning	3
2.2 Praxis	11
3 Målsättning	13
4 Förslagen och deras konsekvenser	13
4.1 De viktigaste förslagen	13
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	15
5 Alternativa handlingsvägar.....	18
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	18
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	18
6 Remissvar	19
7 Ikraftträdande	20
8 Verkställighet och uppföljning	20
9 Förhållande till andra propositioner	20
LAGFÖRSLAG.....	21
Lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker	21
BILAGA	22
BILAGA	23
PARALLELLTEXT	23
Lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker	23

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Statsminister Petteri Orpos regering beslutade våren 2024 vid ramförhandlingarna i samband med planen för de offentliga finanserna för 2025–2028 att skatten på starka alkoholdrycker ska bindas till konsumentprisindex (Finansministeriets publikationer 2024:30). Enligt skrivningen från ramförhandlingarna är den eftersträlvade årliga effekten av indexhöjningarna på intäkterna från skatten på alkohol fem miljoner euro 2025 och 2026 och sex miljoner euro 2027.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid finansministeriet.

Utkastet till proposition var på remiss den 14 juni–15 augusti 2024. Utlåtande begärdes av de ministerier, myndigheter, företrädare för näringslivet och andra intressentgrupper som är centrala med tanke på propositionen, av sammanlagt 23 instanser. Dessutom hade också andra möjlighet att lämna utlåtande om utkastet till proposition via tjänsten Utlåtande.fi. Begäran om utlåtande publicerades också på finansministeriets offentliga webbplats.

Begäran om utlåtande, ett sammandrag av utlåtandena och de utlåtanden som kom in är tillgängliga i den offentliga tjänsten på adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med projektkoden VM104:00/2024.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Lagstiftning

EU:s lagstiftning om alkoholskatt

Alkoholskatten är en av de skatter som harmoniserats inom Europeiska unionen, vilket innebär att bestämmelser om skattens struktur och minimiskattesatser finns i EU-lagstiftningen. Bestämmelser om alkoholbeskattningsens struktur, de produkter som ska beskattas och om definitionerna på dem finns i rådets direktiv 92/83/EEG om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker, nedan *strukturdirektivet*. Bestämmelser om de minimiskattesatser för punktskatt som ska tillämpas på alkoholdrycker finns i rådets direktiv 92/84/EEG om tillnärmning av punktskattesatser på alkohol och alkoholdrycker, nedan *skattesatsdirektivet*.

Alkoholdryckerna indelas i strukturdirektivet i fem grupper: öl, vin, andra jästa alkoholdrycker, mellanprodukter och etylalkohol. Dryckesgrupperna definieras i strukturdirektivet med hjälp av nummer enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/1602 om ändring av bilaga I till rådets förordning (EEG) nr 2658/87 om tulltaxe- och statistiknomenklaturen och om Gemensamma tulltaxan, nedan *tulltaxan*. Enligt strukturdirektivet ska skatten på vin, andra jästa drycker och mellanprodukter bestämmas utifrån mängden färdig produkt, medan skatten på öl och etylalkohol ska beräknas utifrån mängden hundra procentig alkohol. Skatten på öl kan alternativt bestämmas per grad Plato. I strukturdirektivet föreskrivs det också enligt grupp av alkoholdrycker vilka slags skattegraderingar som är möjliga och vilka skattesänkningar eller skattebefrielser som medlemsstaterna ska eller som de, om de så önskar, får bevilja. Nationella

grunder för fastställande av skatt, skattegraderingar och skattebefrielser som avviker från direktivet tillåts inte.

Enligt strukturdirektivet får de medlemsstater som så önskar, på vissa villkor, bevilja oberoende, små bryggerier nedsatta skattesatser som inte får sättas mer än 50 procent under standardsatsen för punktskatt. På öl som innehåller högst 3,5 volymprocent alkohol får medlemsstaterna dessutom tillämpa en lägre skattesats än på starkare öl. Medlemsstaterna får tillämpa nedsatta skattesatser på vin och andra jästa drycker med en alkoholhalt som inte överstiger 8,5 volymprocent.

För gruppen mellanprodukter får skatten graderas så att lägre skatt är tas ut för drycker med en etylalkoholhalt på högst 15 volymprocent. Den nedsatta punktskatten får dock inte sättas mer än 40 procent under den nationella standardsatsen för punktskatt och får inte vara lägre än den nationella punktskattesatsen för icke mousserande vin eller andra jästa drycker. Det får finnas endast en nedsatt skattesats.

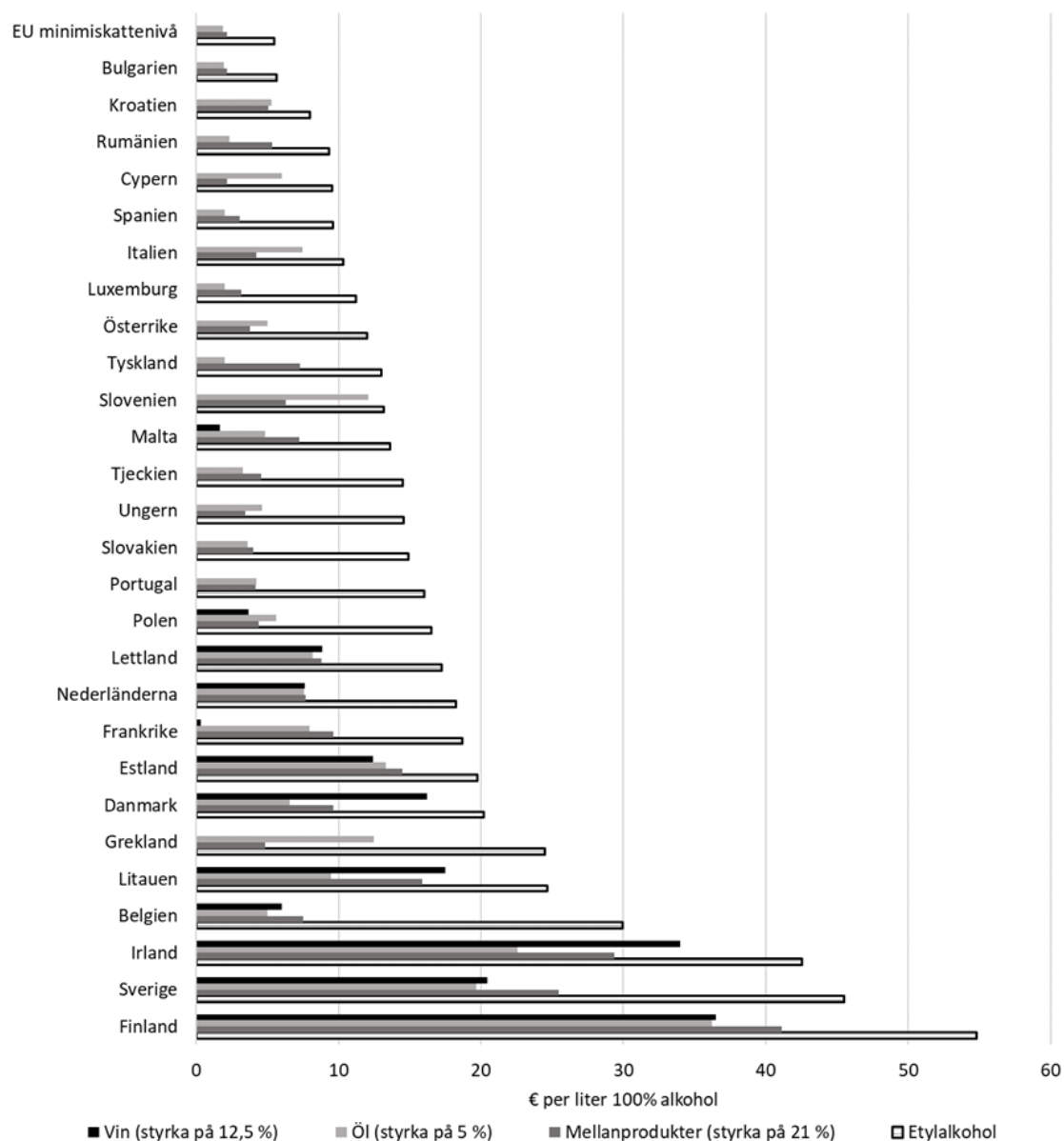
Medlemsstaterna får också tillämpa nedsatta skattesatser i gruppen etylalkohol på de drycker enligt nummer 2208 i tulltaxan som har en alkoholhalt på högst 10 volymprocent. I gruppen etylalkohol får det finnas fler än en nedsatt skattesats. På andra produkter i gruppen etylalkoholdrycker än drycker enligt nummer 2208 får inte nedsatta skattesatser tillämpas.

Medlemsstaterna får fastställa skattesatserna nationellt, men de ska vara minst lika stora som de minimiskattesatser som fastställs enligt grupp av drycker i skattesatsdirektivet. I direktivet används som enhet för minimiskattesatserna euro per hektoliter, vilket motsvarar cent per liter. Minimipunktskattesatsen på öl är antingen 0,748 euro per hektoliter/grad Plato i den färdiga produkten eller 1,87 euro per hektoliter/grad av alkohol i den färdiga produkten. Minimipunktskattesatsen för icke mousserande vin och för mousserande vin är noll euro per hektoliter av produkten. Minimiskattesatsen för andra drycker som tillverkas genom jäsning är på motsvarande sätt som för vin noll euro. För mellanprodukter föreskrivs en motsvarande minimiskattesats på 45 euro. Minimipunktskattesatsen för etylalkohol är 550 euro per hektoliter hundraprocentig alkohol.

Skattesatsdirektivet kräver i och för sig inte att medlemsstaterna ska fastställa skattesatserna för olika produktgrupper så att varje procent etylalkohol beskattas enligt samma grunder. När nationella skattenivåer införs, ska dock bestämmelserna i artikel 110 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt beaktas. Ingen medlemsstat ska, direkt eller indirekt, på varor från andra medlemsstater lägga interna skatter eller avgifter, av vilket slag de än är, som är högre än de skatter eller avgifter som direkt eller indirekt läggs på liknande inhemska varor. Vidare ska ingen medlemsstat på varor från andra medlemsstater lägga sådana interna skatter eller avgifter som är av sådan art att de indirekt skyddar andra varor. I praktiken har kravet på icke-diskriminering aktualiserats mellan öl och vin i sådana fall där endast någotdera varit av huvudsakligen inhemskt ursprung.

Även om alkoholbeskattningen har harmoniserats i unionen, varierar nivån på alkoholbeskattningen betydligt mellan EU:s medlemsstater. De ovannämnda minimiskattesatserna är låga och de har inte ens höjts nominellt sedan skattesatsdirektivet antogs 1992. Figur 1 nedan visar skattenivåerna i EU:s medlemsstater för vissa alkoholdrycker vid ingången av 2024 per liter hundraprocentig alkohol. Såsom det framgår av figuren varierar beskattningen av alkoholdrycker i alla medlemsländer på ett betydande sätt beroende på framställningssättet. Drycker i gruppen etylalkoholdrycker beskattas vanligen hårdare än vin och öl. Drygt hälften av EU:s medlemsstater beskattar inte vin alls, och i många medlemsstater är skatten på öl låg. Av figuren framgår också att i Finland är beskattningen av alkohol hårdast.

Figur 1. Skattenivåerna för vissa alkoholdrycker i EU:s medlemsstater vid ingången av 2024, euro per liter hundra procentig alkohol

Källa: Europeiska kommissionens databas "Taxes in Europe"

Europeiska kommissionen inledde år 2022 en utvärdering av hur väl skattesattdirektivet fungerar. I utvärderingen granskas det om punktskattenivåerna för alkoholdrycker har främjat en välfungerande inre marknad. Utvärderingen inleddes med ett offentligt samråd våren 2022, efter vilket det inte kommit någon information om hur saken framskrider. Alkoholbeskattningen

är också förknippad med två andra pågående utredningar vid kommissionen, vilka gäller bestämmelserna i rådets direktiv (EU) 2020/262 om allmänna regler för punktskatt (omarbetning). Den första gäller distansförsäljningsförfarandet för punktskattepliktiga varor och den andra gäller resandeförsel. Kommissionen hade för avsikt att ge ett förslag till ändring av direktivet i fråga om det sistnämnda i slutet av 2021. Förslag till direktiv har inte getts.

Nationella bestämmelser om beskattning av alkoholdrycker

Bestämmelser om punktskatt på alkohol och alkoholdrycker finns i lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994), nedan *alkoholskattelagen*. Alkoholdryck definieras i den lagen som drycker som är avsedda att förtäras och som innehåller mer än 1,2 volymprocent etylalkohol. Öl betraktas dock som alkoholdryck när det innehåller mer än 0,5 volymprocent etylalkohol. De olika grupperna av drycker definieras i lagen med hjälp av positioner i tulltaxan (tulltariff i lagen) och verbala preciseringar. I lagen delas de olika grupperna av drycker vidare in i produktgrupper på basis av alkoholhalten. För alkohol och alkoholdrycker ska skatt betalas enligt skattetabellen i bilagan till lagen.

Med öl avses i alkoholskattelagen både sådan maltdryck som hör till position 2203 i tulltaxan och sådan blandning av öl och alkoholfri dryck som hör till position 2206 i tulltaxan, om de innehåller mer än 0,5 volymprocent alkohol. Öl beskattas på basis av dryckens etylalkoholhalt. Skattenivåerna är två: en lägre nivå för öl som innehåller över 0,5 men högst 3,5 volymprocent alkohol och en högre för öl med en alkoholhalt på över 3,5 volymprocent. I fråga om små, oberoende bryggerier har punktskatten på alkoholdrycker sänkts med 10–50 procent beroende på den årliga produktionsmängden öl.

I alkoholskattelagen görs skillnad mellan vin och annan genom jäsning tillverkad dryck. Som vin beskattas sådant vin som tillverkats av druvor och utan någon tillsats och som inte innehåller tillsatt etylalkohol. Som annan genom jäsning tillverkad dryck betraktas sådana genom jäsning tillverkade drycker som inte är vin eller öl och som inte innehåller tillsatt etylalkohol och vars alkoholhalt är högst 15 volymprocent. Sådana drycker är exempelvis cider, long drink-drycker som innehåller jäsningsbaserad alkohol samt bärvin. Som annan genom jäsning tillverkad dryck betraktas dessutom sådana genom jäsning tillverkade drycker som inte är vin eller öl och vars alkoholhalt är över 1,2 men högst 8,5 volymprocent och som innehåller tillsatt etylalkohol. Punktskatten på vin och andra genom jäsning tillverkade alkoholdrycker fastställs per liter färdig produkt. I alkoholskattelagen finns det för vin och andra genom jäsning tillverkade alkoholdrycker fem skattenivåer som baserar sig på alkoholhalten.

Genom jäsning tillverkade produkter som inte uppfyller definitionen av öl, vin eller annan genom jäsning tillverkad dryck och vars alkoholhalt är högst 22 volymprocent beskattas som mellanprodukter. Mellanprodukter är till exempel viner som tillsatts alkohol och vissa blanddrycker. För mellanprodukter som innehåller över 1,2 men högst 15 volymprocent alkohol tas det ut en lägre skatt än för drycker som innehåller över 15 men högst 22 volymprocent alkohol. Skatten på mellanprodukter bestäms per liter färdig alkoholdryck.

Skatt tas ut på produkter i gruppen etylalkoholdrycker på basis av dryckens etylalkoholhalt. Som etylalkohol beskattas för det första sådana starka alkoholdrycker som hör till position 2208 i tulltaxan, såsom vodka, konjak, whisky och likörer, och till exempel svagare blanddrycker, såsom long drink-drycker som inte har tillverkats genom jäsning. För drycker enligt position 2208 finns det två skattenivåer så att lägre skatt tas ut på drycker som innehåller över 1,2 men högst 2,8 volymprocent alkohol och högre skatt på drycker som innehåller över 2,8 volymprocent alkohol.

Som etylalkohol beskattas också andra produkter än drycker enligt position 2208. Sådana är bland annat etylalkohol med en alkoholhalt på över 80 volymprocent samt sådana druv- och fruktvinsbaserade drycker som har en alkoholhalt på över 22 volymprocent. Skattenivån för dessa produkter motsvarar den för starkare drycker enligt position 2208.

Av tabellen nedan framgår skattenivåerna för alkoholdrycker enligt produktgrupp vid ingången av 2024.

Tabell 1. Skattenivåerna för alkoholdrycker enligt produktgrupp 1.1.2024

Etylalkoholhalt i volymprocent	Skattebelopp
Öl	
över 0,5 men högst 3,5	28,35 cent/centiliter etylalkohol
över 3,5	36,20 cent/centiliter etylalkohol
Vin och andra genom jäsning tillverkade alkoholdrycker	
över 1,2 men högst 2,8	36 cent/liter färdig alkoholdryck
över 2,8 men högst 5,5	198 cent/liter färdig alkoholdryck
över 5,5 men högst 8	308 cent/liter färdig alkoholdryck
över 8 men högst 15	456 cent/liter färdig alkoholdryck
Vin	
över 15 men högst 18	456 cent/liter färdig alkoholdryck
Mellanprodukter	
över 1,2 men högst 15	568 cent/liter färdig alkoholdryck
över 15 men högst 22	863 cent/liter färdig alkoholdryck
Etylalkohol <i>drycker som hör till position 2208 i tulltaxan:</i>	
över 1,2 men högst 2,8	30,90 cent/centiliter etylalkohol
över 2,8	54,80 cent/centiliter etylalkohol
<i>övriga</i>	54,80 cent/centiliter etylalkohol

Drycker som innehåller högst 1,2 volymprocent alkohol omfattas inte av alkoholskatten, utan på dem tas det ut punktskatt på läskedrycker i enlighet med lagen om punktskatt på läskedrycker (1127/2010). När det gäller öl tas punktskatt på läskedrycker ut på drycker som innehåller högst 0,5 volymprocent alkohol. Punktskatten på läskedrycker är graderad enligt två nivåer på basis av dryckens sockerhalt. Skattenivån för sockerfria drycker är 13 cent per liter och för sockerhaltiga drycker 32 cent per liter. Lagen om punktskatt på läskedrycker ändrades genom lag 651/2023, som stadfästes våren 2023, bland annat så att antalet skattenivåer som baserar sig på sockerhalten i drycker ökades till sex. Ändringarna träder i kraft senare vid en tidpunkt som föreskrivs genom förordning av statsrådet, efter det att en bekräftelse på att de är förenliga med EU:s regler för statligt stöd har fått från kommissionen.

Enligt mervärdesskattelagen (1501/1993) tillämpas den sänkta skattesatsen på 14 procent för livsmedel inte på alkoholdrycker som avses i alkoholskattelagen, utan på alkoholdrycker tas det ut mervärdesskatt enligt den allmänna skattesatsen. Den sänkta skattesatsen för livsmedel

tillämpas således endast på sådana drycker med endast lite alkohol som omfattas av punktskatten på läskedrycker.

I enlighet med bestämmelserna i lagen om accis på vissa dryckesförpackningar (1037/2004) tas det ut punktskatt på dryckesförpackningar för alla detaljhandelsförpackningar som innehåller alkoholdrycker. Punktskatten på dryckesförpackningar är 51 cent per liter färdig produkt. Dryckesförpackningen är dock skattefri, om den kan fyllas på nytt eller användas för råvaruåtervinning och hör till det pantbaserade retursystemet.

De kvantitativa restriktionerna för skattefri resandeförsel för persontrafiken inom EU slopades även för Finlands del 2004. Det innebär att en resenär som anländer till Finland från en annan medlemsstat skattefritt får föra med sig en valfri mängd punktskattepliktiga produkter, förutsatt att produkterna som köpts i den andra medlemsstaten till ett pris som inkluderar skatt är för resenärens eget bruk och transporteras av resenären själv. Punktskattelagen (182/2010) innehåller bestämmelser om de på EU-lagstiftningen baserade kvantitativa referensnivåerna för skattefri resandeförsel i syfte att skapa större klarhet i skattekontrollen och stävja illegal resandeförsel. De kvantitativa referensnivåerna är inte införselrestriktioner, utan hänför sig till bevisskyldighet, dvs. resenärer blir skyldig att lägga fram en utredning och bevisning som gäller användningssyftet för de produkter som de för med sig, om det rör sig om mer än 20 liter mellanprodukter, 90 liter vin varav högst 60 liter är mousserande viner, 110 liter öl och 10 liter andra alkoholdrycker.

När de kvantitativa restriktionerna för resandeförsel slopades 2004 sänktes alkoholskatten med i genomsnitt 33 procent. Genom skattesänkningen ville man styra alkoholkonsumtionen från resandeförsel till produkter som beskattas i Finland. Efter 2004 års skattesänkning har alkoholskatterna höjts nio gånger, och dessutom har skattestödet till små bryggerier utökats. Hur skattehöjningarna har inriktats på de olika grupperna av drycker har varierat. Hur höjningarna genomförts framgår mer detaljerat av avsnitt 2.1 i regeringens proposition RP 37/2023 rd <https://finlex.fi/fi/esitykset/he/2023/20230037#idm46111191105024>.

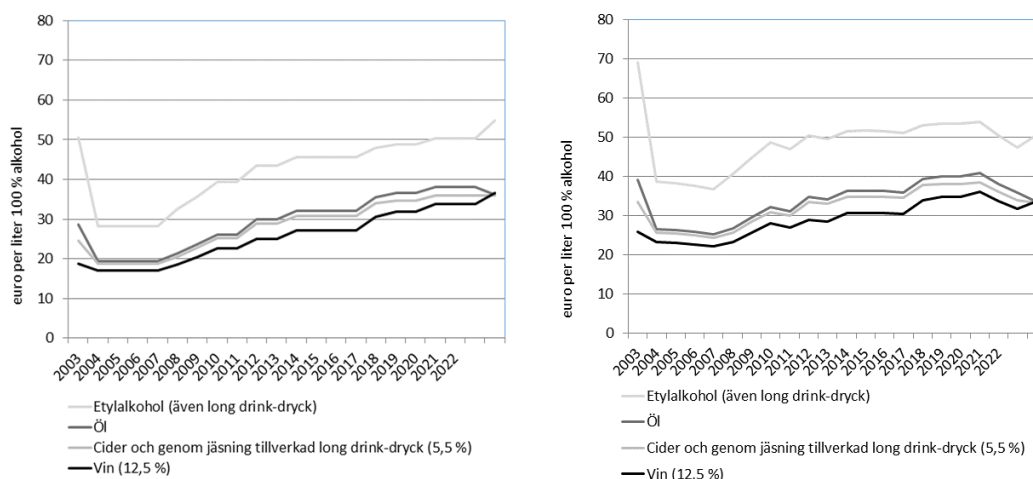
Syftet med skattehöjningarna har varit att öka statens inkomster och att minska den totala alkoholkonsumtionen och därigenom de negativa effekterna av alkoholbruk. Syftet har varit att dimensionera skattehöjningarna så att prisstegringen för alkoholdrycker inte leder till att den inhemska försäljningen ersätts med resandeförsel i någon betydande utsträckning.

De senaste ändringarna i skattenivåerna gjordes vid ingången av 2024, då beskattningen av starka alkoholdrycker och viner skärptes med sammanlagt 40 miljoner euro och beskattningen av öl lindrades med 25 miljoner euro i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering (Statsrådets publikationer 2023:59). Skattehöjningarna genomfördes så att skatten på vin och andra genom jäsnings tillverkade drycker höjdes med ca 8,3 procent, skatten på mellanprodukter med i genomsnitt ca 12,7 procent och skatten på gruppen etylalkoholdrycker med ca 8,8 procent. Skatten på viner och andra genom jäsnings tillverkade drycker som innehåller högst 5,5 volymprocent alkohol höjdes inte, liksom inte heller skatten på etylalkoholbaserade drycker som innehåller högst 2,8 volymprocent alkohol. Skatten på öl däremot sänktes med ca 4,9 procent. Skatten på svag öl som innehåller högst 3,5 volymprocent alkohol sänktes dock inte, eftersom skatten på öl med låg alkoholhalt redan tidigare varit lägre än den skatt på läskedrycker som tas ut på alkoholfria drycker. Den genomsnittliga punktskatten på alkoholdrycker skärptes med cirka 2 procent vid ingången av 2024.

Figur 2 nedan visar hur alkoholskattenivåerna har ändrats nominellt och reellt enligt 2024 års nivå. Av figuren framgår alkoholskattenivåerna för vissa grupper av drycker i förhållande till dryckens alkoholinnehåll. Figuren visar att alkoholbeskattningen inte har skärpts betydligt trots

de många skattehöjningar som gjorts sedan 2008, om man beaktar den allmänna prisstegringen. Alkoholskatt är en enhetsskatt, som måste höjas regelbundet, om man vill undvika att den reella nivån på beskattningen och därigenom skattestyrningen och skatteintäkterna minskar.

Figur 2. Utvecklingen av alkoholskattenivåerna nominellt och reellt enligt nivån 2024, euro per liter hundra procentig alkohol

I enlighet med vad som sagts ovan beror nivån på alkoholskatten för en dryck på till vilken grupp av drycker drycken räknas i alkoholbeskattningen. I de olika grupperna av drycker beräknas skattebeloppet på olika sätt och skattenivåerna varierar i proportion till dryckernas alkoholinnehåll, vilket framgår ovan av figur 2. Skatten på gruppen etylalkoholdrycker är högst. Skatten, i proportion till alkoholinnehållet, på vin, mellanprodukter och andra genom jäsnings tillverkade drycker beror på dryckens alkoholhalt, eftersom skatten bestäms i proportion till liter färdig dryck, men med de alkoholhalter som anges i figur 2 är skattenivån för dessa grupper av drycker cirka en tredjedel lägre än skattenivån för gruppen etylalkoholdrycker. I praktiken kan detta leda till att produkter som ur konsumentens synvinkel och till alkoholinnehållet är förhållandevis likadana omfattas av olika hög alkoholskatt.

Ett viktigt särdrag vid klassificeringen av drycker vid beskattningen av alkohol är att gruppen etylalkoholdrycker omfattar mycket olika typer av drycker, dvs. såväl starka drycker som på etylalkohol baserade svaga blanddrycker, av vilka de mest typiska är long drink-drycker. Den högre skattenivån för gruppen etylalkoholdrycker innebär att skatten på drycker tillverkade genom jäsnings är cirka en tredjedel lägre, även om till exempel flera blanddrycker baserade på etylalkohol och blanddrycker tillverkade genom jäsnings i praktiken är omöjliga att skilja från varandra på basis av smaken. Till exempel i fråga om 5,5-procentiga drycker är skatteskillnaden 1,3 euro per liter, när man i skatteskillnaden beaktar att punktskatten ingår i den grund utifrån vilken det betalas mervärdesskatt.

Alkohollagen

Den nya alkohollagen (1102/2017) trädde i kraft 2018. Syftet med totalreformen av alkohollagstiftningen var att revidera den föråldrade lagstiftningen och söka en ny balans mellan att minska alkoholens negativa effekter och beakta näringsverksamheten.

Enligt alkohollagen har det statsägda alkoholbolaget, nedan *Alko*, även i nuläget med några undantag ensamrätt att bedriva detaljhandel med alkoholdrycker. I och med totalreformen flyttades dock starkare alkoholdrycker än tidigare från Alkos försäljning till detaljhandeln i butiker, kiosker och servicestationer. I tillståndspliktig detaljhandel får man för närvarande sälja alla alkoholdrycker som innehåller högst 5,5 volymprocent etylalkohol. Före totalreformen fick dagligvarubutiker endast sälja genom jäsning tillverkade alkoholdrycker som innehöll högst 4,7 volymprocent etylalkohol. Reformen gällde till exempel så kallad A-öl, starkare cider än i nuläget samt long drink-drycker och andra alkoholhaltiga blanddrycker oberoende av deras tillverkningsätt.

Alkohollagstiftningen ändrades också bland annat så att självständiga små bryggerier fick rätt att sälja egen hantverksöl på tillverkningsstället, vilket motsvarade den rätt som redan tidigare gällt för gårdsvin och sahti. Vidare fick restaurangerna rätt att själva besluta om sina öppettider och reglerna för utskänkingsrättigheterna förenhetligades. Bestämmelserna om resandeförsäl av alkoholdrycker från länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ändrades så att en resa måste ha varat över 24 timmar för att resenären ska få föra in alkoholdrycker i samband med resan. Tidigare var denna tidsgräns 20 timmar.

De mest betydande konsekvenserna av lagreformen hörde samman med den ökande tillgången till alkohol, vilken bedömdes höja alkoholkonsumtionen och därmed också intäkterna av alkohol, men samtidigt också öka utgifterna och kostnaderna för de negativa effekterna av alkohol. Institutet för hälsa och välfärd publicerade i november 2022 en rapport om konsekvenserna av totalreformen av alkohollagen för tillgången till alkohol, alkoholkonsumtionen och alkoholens skadeverkningar (Katariina Warpenius, Pia Mäkelä & Thomas Karlsson (red.), Vuonna 2018 voimaan tulleen alkoholilain jälkiarviointi. Vaikutukset alkoholin saatavuuteen, kulutukseen ja haittoihin, Institutet för hälsa och välfärd, Rapport 7/2022). Det har bedömts att en självständig effekt av reformen av alkohollagen är att den statistikförda konsumtionen sannolikt ökar med cirka tre procent. Med självständig effekt avses effekten efter att inverkan av andra faktorer som påverkar alkoholkonsumtionen, såsom beskattningen, fyllandet av lager inom handeln före skattehöjningen och sommarens värme, räknats bort. Med andra ord låg den statistikförda konsumtionen sannolikt på en nivå som var omkring tre procent högre än vad den skulle ha varit utan lagreformen. Den nedåtgående trend för den totala konsumtionen av alkohol som tog sin början 2008, avstannade 2018 enligt rapporten för ett år, men fortsatte därefter.

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering innehåller flera skrivningar som gäller alkohollagen. Enligt avsnitt 6.2 (Rättvisare konkurrens i Finland) i regeringsprogrammet reformerar regeringen alkoholpolitiken i europeisk riktning på ett ansvarsfullt sätt och fortsätter den totalreform av alkohollagen som gjordes 2018. Detaljhandelstillståndet som definieras i 17 § i alkohollagen utvidgas till att utöver drycker som innehåller högst 5,5 procent alkohol också gälla drycker som framställts genom jäsning och innehåller högst 8 procent alkohol. Regeringens proposition RP 7/2024 rd om detta lämnades till riksdagen den 15 februari 2024, och lagändringen godkändes den 5 juni 2024. Enligt regeringsprogrammet görs det möjligt för alla inhemska små- och hantverksbryggerier, smådestillerier och vingårdar att sälja sina produkter direkt från tillverkningsplatserna till konsumenterna med detaljhandelstillstånd. Dessutom förtydligas den rådande oklara tolkningen så att finländarna entydigt har rätt att via distansförsäljningsförfarandet köpa alkohol av företag i andra EU-länder. Även för Alko och inhemska aktörer med detaljhandelstillstånd möjliggörs näthandel med alkohol samt andra detaljhandelskoncept som baserar sig på distribution och avhämtning, dock så att åldersgränskontrollen säkerställs. Vid inrikes leveransförsäljning iakttas den inhemska detaljhandels gällande gränser för alkoholhalten, med beaktande av undantagen för hantverksbryggerier, småbryggerier och gårdsviner. Enligt regeringsprogrammet görs det före

halvtidsöverläggningen i samarbete mellan social- och hälsovårdsministeriet och arbets- och näringsministeriet en utredning om avreglering av försäljningen av viner med en alkoholhalt på 15 procent. Dessutom görs det en oberoende utredning om överföring av regleringen av alkoholpolitiken från social- och hälsovårdsministeriet till arbets- och näringsministeriet. Därtill har det skrivits in i regeringsprogrammet att regeringen inte ändrar Alkos folkhälsouppgift och ställning.

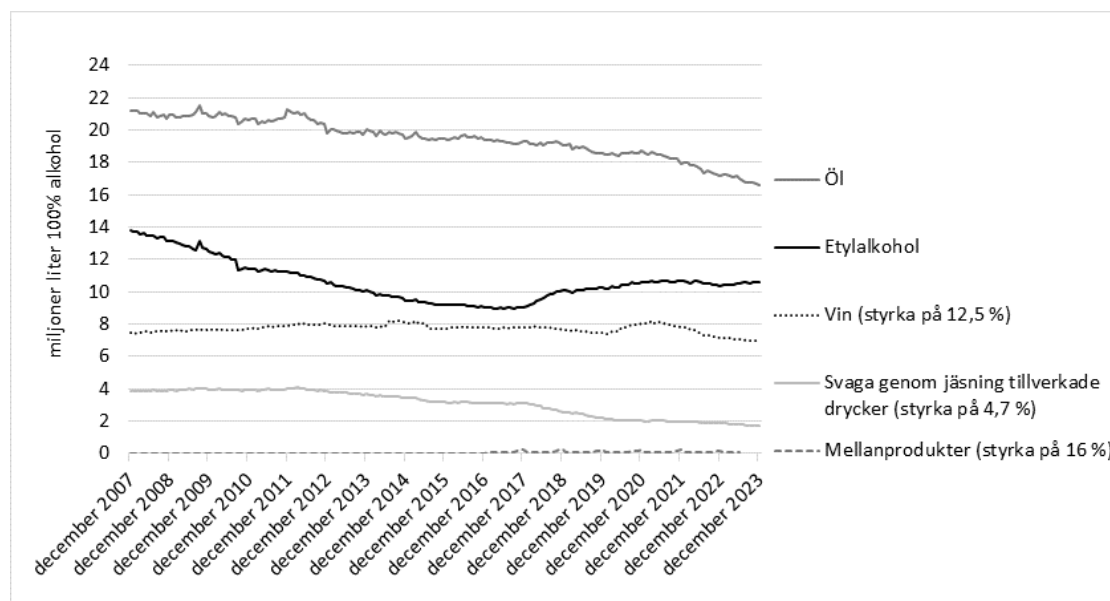
2.2 Praxis

Alkoholkonsumtionen

Den totala konsumtionen av alkoholdrycker har länge varit på nedgång i Finland. Totalkonsumtionen har sjunkit från att år 2005 ha varit 12,1 liter hundra procentig alkohol per person som fyllt 15 år till 9,8 liter 2019 och 8,7 liter 2023.

Den skattepliktiga alkoholkonsumtionen har likaså under en längre tid minskat med undantag av åren 2020–2022, då det minskade resandet till följd av coronapandemin och därigenom den minskade resandeförseln av alkohol ledde till en ökning av den inhemska alkoholförsäljningen. Såsom framgår nedan av figur 3, som visar ändringar i skattebasen, har av de olika grupperna drycker endast skattebasen för gruppen etylalkoholdrycker totalt sett ökat. Det här beror på att konsumtionen av svaga blanddrycker har ökat särskilt efter det att dessa fick börja säljas med högre alkoholhalt i dagligvarubutikerna 2018. Konsumtionen av starka alkoholdrycker har däremot redan länge minskat.

Figur 3. Utvecklingen av skattebasen för alkoholskatten enligt grupp av drycker 2007–2023

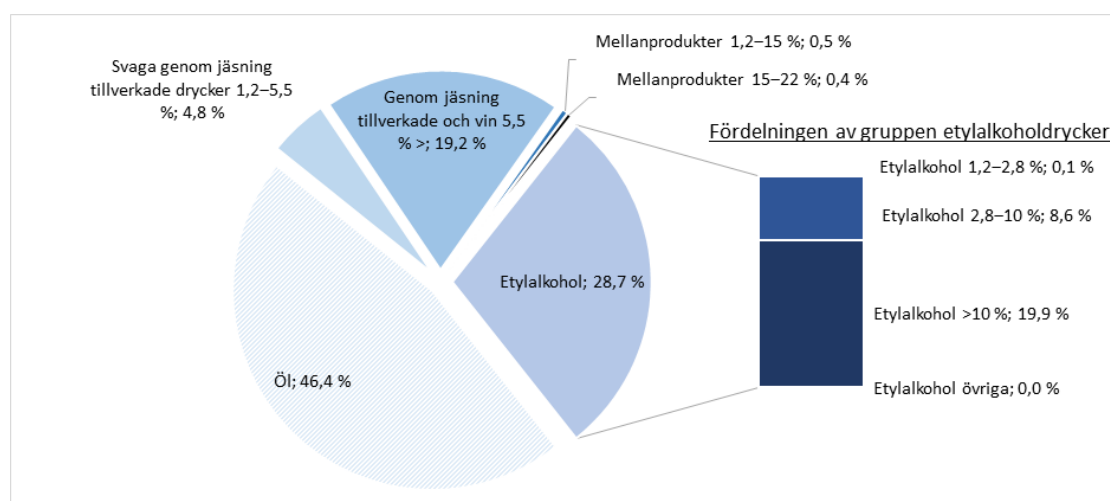

Källa: Skatteförvaltningen och FM

Granskat som hundra procentig alkohol består något under hälften av den skattepliktiga konsumtionen av alkohol av ölkonsumtion, vilket framgår nedan av figur 4. Andelen vin och

svaga genom jäsnings tillverkade drycker utgör cirka en fjärdedel. Mellanprodukternas andel av den skattepliktiga konsumtionen är cirka en procent, varav hälften består av drycker som innehåller mindre än 15 procent alkohol och cirka hälften av drycker som innehåller 15–22 procent alkohol. Andelen för gruppen etylalkoholdrycker är ca 29 procent, varav det uppskattas att något under en tredjedel har en alkoholhalt på högst 10 procent. Till gruppen etylalkoholdrycker hör dessutom svaga drycker som innehåller mer än 1,2 men högst 2,8 volymprocent alkohol samt etylalkoholdrycker i produktgrupp 46, men deras andel av hela gruppen etylalkoholdrycker är marginell, sammanlagt under en halv procent.

Figur 4. Uppskattad fördelning av skattebasen för alkoholskatten på olika grupper av drycker 2025

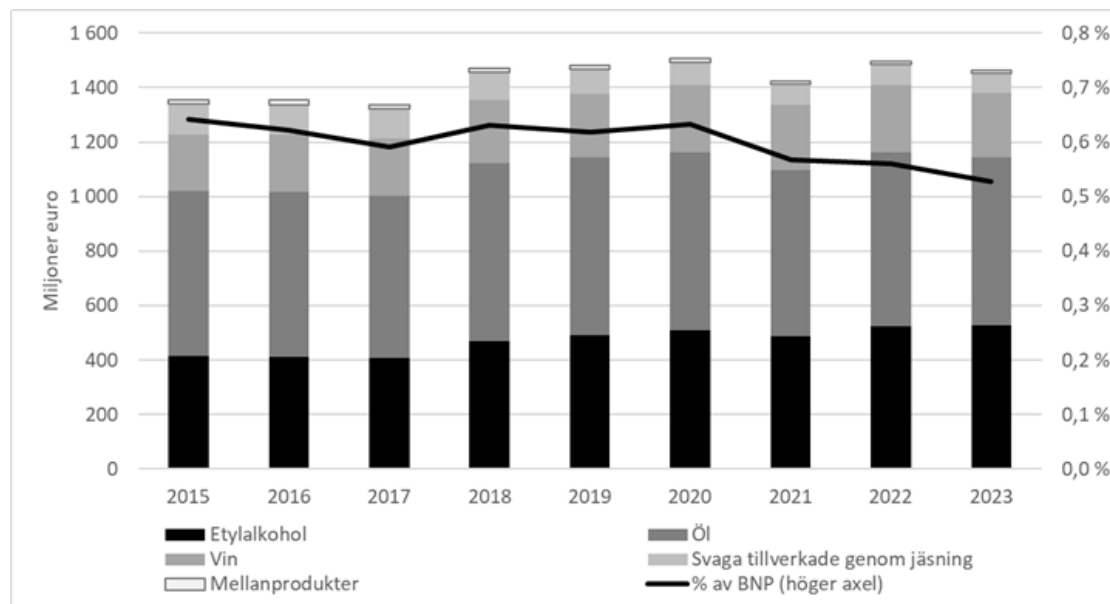
Liksom den skattepliktiga konsumtionen har även resandeförseln av alkohol minskat under en längre tid. Under de senaste åren har dock mängderna som förs in återhämtat sig från de mycket låga nivåerna under coronapandemin. Mätt i hundra procentig alkohol förs det in mest starka drycker, som står för ca 40 procent av resandeförseln. Under coronapandemin ökade köpen av alkoholdrycker på nätet klart, men mängden har senare minskat åtminstone i viss mån dels av att resandet har ökat och dels av att Tullen och Skatteförvaltningen började övervaka köp på nätet i större omfattning i november 2022, vilket de fortsatte med till utgången av 2023. Resandeförseln av alkoholdrycker och köp av alkoholdrycker på nätet från utlandet följs upp genom enkätundersökningar som baserar sig på intervjuer (Institutet för hälsa och välfärd, statistikrapport 10/2024).

Intäkter av alkoholskatt

År 2023 uppgick intäkterna av skatten på alkohol till omkring 1 463 miljoner euro. Grupperna öl och etylalkohol står för sammanlagt nästan 80 procent av skatteintäkterna. Skatteintäkterna för gruppen etylalkoholdrycker uppgick till ca 530 miljoner euro 2023 och har ökat klart mest efter 2015, med cirka 120 miljoner euro, dvs. med knappt 30 procent. Endast en liten del av ökningen förklaras av skattehöjningar, och den främsta orsaken är den ökning av konsumtionen av long drink-drycker som skett efter att alkohollagen ändrades. Samtidigt har konsumtionen och skatteintäkterna av svaga drycker som tillverkats genom jäsnings minskat mest. Intäkterna

från skatten på mellanprodukter uppgick till ca 12 miljoner euro 2023. Av intäkterna från skatten på mellanprodukter inflyter cirka hälften från den grupp drycker som innehåller högst 15 volymprocent alkohol och hälften från den grupp drycker som innehåller över 15 volymprocent alkohol. Figur 5 nedan åskådliggör utvecklingen av intäkterna från alkoholskatten och fördelningen av intäkterna enligt grupp av drycker 2015–2023.

Figur 5. Utvecklingen av intäkterna från alkoholskatt 2015–2023

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att öka statens skatteinkomster genom att höja punktskatten på starka alkoholdrycker 2025–2027 som en del av anpassningsåtgärderna inom den offentliga ekonomin. Enligt förslaget ska höjningarna genomföras i enlighet med den förväntade utvecklingen av konsumentprisindex i enlighet med det beslut som regeringen fattade vid ramförhandlingarna våren 2024.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att punktskatten på starka alkoholdrycker höjs i enlighet med utvecklingen av konsumentprisindex åren 2025, 2026 och 2027. I finansministeriets ekonomiska översikt våren 2024 (Finansministeriets publikationer 2024:31, på finska) förväntades konsumentprisindex stiga med 1,3 procent 2025, 1,4 procent 2026 och 1,8 procent 2027. Skattehöjningarna föreslås således uppgå till sammanlagt 4,6 procent under dessa tre år. Propositionen utgår från de prognoser som fanns tillgängliga under ramförhandlingarna.

Skattehöjningen för starka alkoholdrycker riktas enligt de politiska riktlinjerna till de produkter i grupperna mellanprodukter och etylalkoholdrycker som har den högsta alkoholhalten, inom

de gränser som strukturdirektivet möjliggör. I fråga om mellanprodukterna föreslås det att punktskatten på produkter med en alkoholhalt på över 15 men högst 22 volymprocent höjs. I gruppen etylalkoholdrycker riktas höjningen i fråga om position 2208 i tulltaxan till produkter som innehåller över 10 volymprocent alkohol. För genomförande av det föreslås det att i skattetabellen i alkoholskattelagen läggs till separata produktgrupper för produkter som innehåller över 2,8 men högst 10 volymprocent alkohol och för produkter som innehåller över 10 volymprocent alkohol. Drycker med en alkoholhalt på högst 10 volymprocent, såsom blanddrycker baserade på etylalkohol, ska inte omfattas av skattehöjningen.

För andra produkter i gruppen etylalkoholdrycker än de som hör till position 2208 i tulltaxan får det enligt strukturdirektivet endast finnas en skattenivå, vilket innebär att skattehöjningen i fråga om dem gäller alla produkter som innehåller mer än 1,2 volymprocent alkohol. Till denna produktgrupp hör bland annat produkter som innehåller drickbar alkohol, antingen i lösningsform eller i annan form, med undantag för läskedrycker som avses i lagen om punktskatt på läskedrycker, och sådana druv- och fruktvinsbaserade drycker som har en alkoholhalt på över 22 volymprocent. Deras andel av skattebasen är dock marginell. Sammantaget riktas skattehöjningen till cirka en femtedel av den skattepliktiga alkoholkonsumtionen.

Nedan i tabell 2 presenteras de nuvarande och föreslagna skattebeloppen för mellanprodukter och etylalkoholdrycker. I praktiken innebär den föreslagna skatteändringen att skattenivåerna för de grupper av drycker som är föremål för skattehöjningen reellt sett förblir oförändrade, medan skatten för de övriga grupperna av drycker reellt sett minskar om inga andra skattehöjningar görs.

Tabell 2. Nuvarande och föreslagna skattenivåer för mellanprodukter och produkter i gruppen etylalkoholdrycker

Skattenivå	Nuvarande	1.1–31.12.2025	1.1–31.12.2026	fr.o.m. 1.1.2027
Mellanprodukter (skatt cent/liter färdig dryck)				
– över 1,2 men högst 15 volymprocent	568	568	568	568
– över 15 men högst 22 volymprocent	863	874	886	902
Etylalkohol (skatt cent/centiliter etylalkohol)				
<i>Produkter enligt position 2208 i tulltaxan</i>				
– över 1,2 men högst 2,8 volymprocent	30,90	30,90	30,90	30,90
– över 2,8 men högst 10 volymprocent	54,80	54,80	54,80	54,80
– över 10 volymprocent	54,80	55,50	56,30	57,30
<i>Övriga</i>	54,80	55,50	56,30	57,30

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Ekonomiska konsekvenser

De föreslagna skatteändringarna beräknas öka statens intäkter från alkoholskatten med ca 3 miljoner euro på årsnivå 2025 och 2026 och med ca 4 miljoner euro 2027 jämfört med en situation där skattenivåerna inte ändras. Sammanlagt beräknas de totala intäkterna från alkoholskatten efter alla skatteändringar öka med ca 10 miljoner euro enligt nivån 2027, vilket är mindre än en procent i förhållande till de uppskattade intäkterna på nästan 1,5 miljarder euro från alkoholskatten 2027. Tillägget i intäkterna från alkoholskatten 2025 stannar på ca 2 miljoner euro på grund av inverkan av redovisningsperioderna för punktskatten. På motsvarande sätt är tillägget i skatteintäkterna ca 6 miljoner euro 2026 och ca 9 miljoner euro 2027.

De föreslagna skatteändringarna har på det hela taget inte någon betydande inverkan på intäkterna av andra skatter och avgifter av skattenatur i den offentliga ekonomin, men de föreslagna skatteändringarna ökar de indexbundna transfereringsutgifterna från och med år 2028 med uppskattningsvis ca 6 miljoner euro. De föreslagna skatteändringarnas stärkande inverkan på den offentliga ekonomin beräknas vara ca 7 miljoner euro 2028.

Till följd av skatteändringarna stiger priserna på etylalkoholdrycker som har en alkoholhalt på över 10 procent, dvs. i praktiken starka alkoholdrycker, med uppskattningsvis cirka en procent varje år som skatten höjs. Den sammanlagda prisförändringen är cirka tre procent. Priserna på mellanprodukter med en alkoholhalt på över 15 procent stiger uppskattningsvis med cirka en halv procent varje år som skatten höjs och sammanlagt med något under två procent. Serveringspriserna stiger procentuellt sett mindre, sammanlagt med cirka en halv procent. I prisuppskattningarna har man utgått från att skattehöjningarna till fullt belopp överförs till konsumentpriserna.

Den procentuella prisförändringen påverkas av produktens utgångspris och i uppskattningen av skatteändringarnas konsekvenser för priserna kan prisförändringarna åskådliggöras bättre i euro. Tabell 3 innehåller exempel på dessa. Priset på en mellanprodukt som omfattas av skattehöjningen stiger med cirka 0,50 euro per liter och priset på en typisk stark alkoholdryck med cirka 1,10 euro per liter.

Tabell 3. Inverkan av skattehöjningen på vissa exempeldrycker, per liter dryck

	Alkoholhalt	Exempel-pris (inkl. moms)	Nuvarande skatt	Föreslagen skatt	Skattehöjning	Prisändring	Prisändring
	%	euro/l	euro/l	euro/l	%	%	euro/l
Mellanprodukt, detaljhandeln	21,0 %	25,00	8,63	9,02	4,5 %	2,0 %	0,49
Mellanprodukt, servering	21,0 %	150,00	8,63	9,02	4,5 %	0,3 %	0,49
Stark alkoholdryck, detaljhandeln	35,0 %	35,00	19,18	20,06	4,6 %	3,1 %	1,10
Stark alkoholdryck, servering	35,0 %	150,00	19,18	20,06	4,6 %	0,7 %	1,10

Den uppgång i priserna på alkoholdrycker som följer av höjningarna av alkoholskatten uppskattas minska konsumtionen av etylalkoholbaserade drycker som innehåller över 10 procent alkohol med cirka två procent och konsumtionen av mellanprodukter som innehåller

över 15 procent alkohol med sammanlagt cirka en procent när alla skattehöjningar har genomförts. Som helhet beräknas den skattepliktiga konsumtionen av alkohol minska med cirka en halv procent. Effekten blir relativt liten, eftersom skattehöjningen riktas till cirka en femtedel av den skattepliktiga alkoholkonsumtionen. Inverkan av skattehöjningen på minskningen av konsumtionen har uppskattats med hjälp av priselasticiteter för efterfrågan (Ollikainen 2016: Alkoholiuomien kysynnän joustot Suomessa vuosina 2001–2015). Eftersom skattehöjningarna gäller endast två grupper av drycker, är det möjligt att en del av den minskade konsumtionen i de grupper av drycker som är föremål för skattehöjningarna ersätts med en ökad konsumtion av de andra grupperna av drycker beroende på i vilken utsträckning de drycker som inte omfattas av skattehöjningarna är utbytbara mot de drycker som omfattas av skattehöjningen. De föreslagna skattehöjningarna är dock relativt små, vilket innebär att en övergång till konsumtion av andra grupper av drycker sannolikt blir liten.

Det är dock möjligt att resandeförseln och köpen på nätet från utlandet kommer att öka som en följd av de föreslagna höjningarna. Skattehöjningen riktas till drycker med relativt hög alkoholhalt, vilkas andel av resandeförseln är störst.

Bedömningen av effekterna av skattehöjningarna är förknippad med viss osäkerhet, eftersom såväl den inhemska konsumtionen som resandeförseln och köpen på nätet från utlandet påverkas av många olika faktorer samtidigt.

Resandeförseln påverkas dels av förändringarna i priserna och tillgången på alkohol i Finland, dels av prisutvecklingen för alkohol i Estland och andra närområden, och överlag av hur resandet utvecklas med avseende på omfattning och kostnader. Skattehöjningarnas inverkan på resandeförseln av alkohol kan dock inte uppskattas exakt och tillförlitligt. Detta beror på att höjningarna av alkoholskatten inte nödvändigtvis inverkat på ett konsekvent sätt betydligt och direkt på mängden resandeförsel.

Förändringen i konsumentprisindex förväntas på grund av skattehöjningen vara cirka 0,01 procentenheter större än utan en höjning.

De uppdateringar i informationssystem som hänför sig till genomförandet av skatteändringarna medför ringa kostnader av engångsnatur för Skatteförvaltningen och Tullen.

Sociala konsekvenser och konsekvenser för hälsan

Förhållandet mellan den totala alkoholkonsumtionen och negativa sociala och hälsomässiga effekter har varit någotsånär stabilt, trots att också många andra faktorer än mängden alkohol som konsumeras bidrar till dessa negativa effekter. På hela befolkningens nivå kan man grovt uppskatta att till exempel höjningarna av alkoholskatten minskar alkoholens negativa sociala och hälsomässiga effekter. De föreslagna ändringarna är dock så pass små att höjningen förväntas ha ringa inverkan.

Konsekvenser för den allmänna ordningen och säkerheten

Höjningar av alkoholskatten har enligt tidigare bedömningar konstaterats ha en positiv inverkan på problem som gäller den allmänna ordningen och säkerheten. Förhållandet mellan den totala alkoholkonsumtionen och brottsligheten har i Finland varit stabilt i fråga om onykterhet i trafiken samt brott mot liv och hälsa. Det är också möjligt att skattehöjningarna ökar smuglingsbrottsligheten.

De föreslagna höjningarna är så små att de förväntas ha ringa inverkan.

Konsekvenser för företagen

Den inhemska alkoholdrycksindustrin sysselsätter både direkt och indirekt i Finland. De skattehöjningar som föreslås för mellanprodukter och gruppen etylalkoholdrycker har negativa konsekvenser för de inhemska aktörerna. De negativa konsekvenserna gäller endast en del av företagen inom branschen. Eftersom den sett till försäljningsvolymen största delen av dryckerna inte omfattas av skattehöjningarna, gäller eventuella negativa konsekvenser inte de företag som tillverkar eller importerar dessa drycker. Med beaktande av storleken på de föreslagna höjningarna blir konsekvenserna för den inhemska näringsverksamheten dock sannolikt små.

Skattehöjningarna belastar inte exporten av alkoholdrycker till länder utanför EU eller handeln med alkoholdrycker till andra EU-medlemsstater, eftersom skatten på alkoholdrycker i Finland inte betalas i dessa situationer.

Ändringarna av alkoholskatten har också konsekvenser för verksamheten i turism- och restaurangbranschen och handelsbranschen. Eftersom den procentuella prisinverkan av skattehöjningen på serveringen blir mycket liten, blir de direkta konsekvenserna av föreslaget för serveringsförsäljningen mindre än för detaljhandeln.

Genomförandet av prisändringar till följd av skattehöjningarna medför ringa kostnader av engångsnatur för företagen. Uppdelningen av den nuvarande produktgrupp enligt position 2208 som innehåller över 2,8 volymprocent etylalkohol i två grupper innebär en ökning av den administrativa bördan för de skattskyldiga. Eftersom det dock är fråga om en ändring av engångsnatur och behövliga ändringar i den elektroniska deklarationen och deklarationen på pappersblankett, med anvisningar, bereds vid Skatteförvaltningen, bedöms ökningen av den administrativa bördan och kostnaderna vara liten.

Konsekvenser för hushållen

Alkoholskatten är en regressiv skatt, vilket innebär att andelen skatt i proportion till de disponibla inkomsterna är högre i de lägre inkomstklasserna än i de högre. De föreslagna skattehöjningarna påverkar således hushåll med lägre inkomster mer. De föreslagna höjningarna är dock i sin helhet så små att också konsekvenserna för inkomstfördelningen är mycket ringa. Därtill ska det noteras att det utifrån det förbrukningsundersökningsmaterial som är tillgängligt i Finland är möjligt att specificera enbart konsumtionens värde enligt inkomstklass för olika grupper av alkoholdrycker, medan skatten i sin tur hänförs till mängden alkoholdryck i liter. Eftersom priserna på de konsumerade alkoholdryckerna förmodligen avviker mellan olika inkomstklasser, är det väldigt svårt att utifrån det tillgängliga materialet bedöma vilka konsekvenser den föreslagna ändringen har för inkomstfördelningen.

Konsekvenser för jämställdheten mellan könen

Enligt statistikuppgifterna om finländarnas dryckesvanor som Institutet för hälsa och välfärd publicerat är det vanligare bland män än bland kvinnor att dricka alkohol minst en gång i veckan och i berusningssyfte (Institutet för hälsa och välfärd, Statistikrapport 59/2023, på finska). De föreslagna skattehöjningarna påverkar alltså männen mer än kvinnorna.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Skattehöjningen för starka alkoholdrycker kan genomföras på olika sätt. Skatteförhöjningen skulle kunna omfatta till exempel alla produkter i gruppen etylalkoholdrycker oberoende av alkoholhalt. Såsom framgår av avsnitt 2.1 är skattenivån för gruppen etylalkoholdrycker högst. För de för figur 2 utvalda exempeldrycker som tillverkats genom jäsning är skattenivån cirka en tredjedel lägre än skattenivån för gruppen etylalkoholdrycker. Detta innebär att skatteskillnaden mellan å ena sidan etylalkoholbaserade och å andra sidan genom jäsning tillverkade blanddrycker, såsom long drink-drycker, till exempel i fråga om 5,5-procentiga drycker redan nu är 1,3 euro per liter, när man i skatteskillnaden beaktar att punktskatten ingår i den grund utifrån vilken det betalas mervärdesskatt. Om skattehöjningen nu också skulle omfatta etylalkoholbaserade blanddrycker, skulle skatteskillnaden växa ytterligare till 1,5 euro per liter. Ur konsumentens synvinkel är det dock fråga om relativt likartade drycker, som man i praktiken vanligtvis inte kan skilja från varandra på basis av smaken. Detta talar för att höjningarna ska riktas till drycker med den högsta alkoholhalten, inom de gränser som anges i strukturdirektivet.

Sammantaget är Finlands nuvarande alkoholskattenivåer i betydande grad ett resultat av bedömning från fall till fall i samband med skatteändringar, och någon övergripande bedömning av vad den optimala skattestrukturen enligt de olika målen för alkoholskatten skulle vara har inte gjorts. De nuvarande skattenivåerna av olika storlek kan vara motiverade beroende på vad målet med alkoholskattepolitiken är och vilka faktorer som man avser att beakta. Till exempel i syfte att minska alkoholens negativa effekter kan man sträva efter att fastställa skattenivåerna utifrån vad som bedöms vara den negativa effekten av konsumtionen av respektive grupp av drycker. Det står dock inte klart att alkoholkonsumtionen i fråga om någon grupp av drycker är mer eller mindre skadlig än den övriga alkoholkonsumtionen. I alkoholskattenivåerna kan man också sträva efter att beakta annan alkoholpolitik, såsom att begränsa tillgången på vissa drycker genom att de börjar omfattas av alkoholmonopolet och därigenom av högre prissättning, eller andra faktorer som hotar alkoholskattebasen, såsom resandeförsel av alkohol eller utländsk näthandel. Exempelvis resandeförselns andel är störst i fråga om starka alkoholdrycker, varvid en höjning av skatten på dem kan bedömas medföra en större risk för att skattebasen byts ut mot resandeförsel. Det är således inte entydigt huruvida alkoholskattenivåerna för olika grupper av drycker ska vara lika eller olika höga när alla olika faktorer beaktas.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

I Estland beslutades det 2023 om höjningar av alkoholskatten för de följande åren. Alkoholskatten höjdes vid ingången av 2024 med fem procent och en lika stor årlig höjning görs också 2025 och 2026. Höjningarna gäller alla grupper av drycker. Syftet med dem är att öka intäkterna från punktskatten, minska nedgången i punktskattens reella värde och påverka tillgången på alkohol. Dessförinnan höjdes alkoholskatten i Estland 2018. De skattehöjningar som det hade beslutats om för de kommande åren slopades, och till slut gick man in för att sänka alkoholskatten 2019. Bakgrunden till detta var att skatteskillnaden ökade i förhållande till Lettland, vilket ökade resandeförseln från Lettland till Estland. Samtidigt minskade resandeförseln från Estland till Finland.

I Sverige höjdes skatten på öl, vin, andra genom jäsning tillverkade drycker och mellanprodukter med cirka fem procent vid ingången av 2023 och med cirka åtta procent vid ingången av 2024. Skatten på etylalkohol höjdes med cirka en procent både vid ingången av 2023 och vid ingången av 2024. Skattenivån för alkoholskatten i Sverige var temporärt

indexbunden 1994–1998 för att bibehålla den reella skattenivån, men för närvarande är alkoholskatten inte indexbunden.

6 Remissvar

Under remissen lämnades 16 utlåtanden om utkastet till proposition, och dessutom meddelade tre remissinstanser att de inte har något att yttra.

När det gäller den i propositionen föreslagna höjningen av skatten på starka alkoholdrycker fanns det både de som var för och de som var emot förslaget. Hälsovårdsmyndigheterna och hälsovårdsorganisationerna stödde den föreslagna höjningen, men ansåg att höjningen bör omfatta alla drycker i gruppen av etylalkoholdrycker eller i större omfattning också övriga alkoholdrycker. Den föreslagna mer omfattande skattehöjningen motiverades med både folkhälsoskäl och statsfinansiella skäl. I utlåtandena togs det upp att drycker som säljs i dagligvarubutiker i praktiken inte omfattas av höjningen. Att foga en ny produktgrupp till gruppen etylalkoholdrycker och på så sätt lindra beskattningen av blanddrycker i förhållande till starka drycker understöddes inte, eftersom det ansågs leda till att de senaste årens kraftigt ökade konsumtion av blanddrycker ökar ytterligare.

Också en del av företrädarna för näringslivet ansåg att höjningen hellre bör riktas till alla alkoholdrycker, varvid statens skatteinkomster skulle bli större och nivån på höjningen av skatten vara lägre än vad som föreslagits. En del ansåg att höjningen riktas på ett diskriminerande sätt till företag som tillverkar och importerar starka alkoholdrycker och mellanprodukter. I några utlåtanden från näringslivet fästes uppmärksamhet vid att den föreslagna höjningen av alkoholskatten på starka drycker och mellanprodukter endast riktas till serveringsförsäljning och Alkos försäljning. Vissa företrädare för detaljhandeln ansåg att det är motiverat att höjningen riktas så att produkter med hög alkoholhalt beskattas hårdare än svaga produkter. Samtidigt påpekade de att man i höjningarna av alkoholskatten dock måste beakta skattenivån i Finlands grannländer, eftersom skattehöjningarna ökar den skattefria resandeförseln. En remissinstans föreslog att man ska avstå från alla höjningar av alkoholskatten under de följande tre åren och fokusera på att alkoholförsäljningen och dess skatteintäkter ska kunna hållas kvar i Finland i stället för att flyttas över på näthandeln och den skattefria resandeförseln.

I utlåtandet från en företrädare för skattebetalarna understöddes de föreslagna skattehöjningarna och ansågs det att man bör överväga att återställa punktskattenivån för öl till nivån före den skattenedsättning som gjordes i början av 2024. Detsamma föreslogs också av vissa andra remissinstanser.

Indexjusteringarna av skattenivåerna ansågs å ena sidan vara motiverade för att bevara skattenivåernas realvärde och å andra sidan problematiska eftersom de eventuellt påskyndar inflationsutvecklingen.

I många utlåtanden hänvisades det till en risk för ökad resandeförsel och näthandel till följd av skattehöjningen. I ett utlåtande fästes det uppmärksamhet vid den sammantagna effekten av att höjningen av den allmänna mervärdesskattesatsen och av alkoholskatten genomförs vid samma tidpunkt, vilket ytterligare kan öka den nämnda risken. I utlåtandet ansågs det nödvändigt att säkerställa tillräckliga resurser för skattekontrollen och bekämpningen av grå ekonomi för att den ökning av skatteintäkterna som eftersträvas genom skattehöjningen ska kunna säkerställas.

I flera utlåtanden hänvisades det till konstaterandet i avsnitt 5.1 i propositionen att de nuvarande alkoholskattenivåerna i betydande grad är ett resultat av bedömning från fall till fall i samband med skatteändringar. Den i avsnittet nämnda övergripande bedömning av vad den optimala skattestrukturen enligt de olika målen för alkoholskatten skulle vara fick brett understöd. I några utlåtanden konstaterades det att beskattningen av drycker med samma alkoholhalt, hälsoeffekter och användningsändamål, på nationell nivå bör vara så neutral som möjligt inom de gränser som strukturdirektivet möjliggör. I ett utlåtande ansågs det att införandet av en ny skatteklass för svagare etylalkohol i lagstiftningen kan göra det möjligt att i framtiden förenhetliga beskattningen av svagare blanddrycker och motsvarande genom jäsning tillverkade drycker.

Utlåtandena har på de grunder som framgår av propositionen inte gett anledning till några ändringar.

7 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 januari 2025.

8 Verkställighet och uppföljning

Effekterna av de föreslagna skattehöjningarna följs upp som en del av Skatteförvaltningens och Tullens skattekontroll. Utvecklingen av resandeförseln och köpen på nätet av alkoholdrycker följs dessutom upp genom en regelbunden enkätundersökning som baserar sig på intervjuer.

9 Förhållande till andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

I enlighet med riksdagens beslut
ändras bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994), sådan bilagan lyder i lag 1236/2023, som följer:

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 23 september 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Finansminister Riikka Purra

SKATTETABELL

Etylalkoholhalt i volymprocent	Produkt - grupp	Skattebelopp
<i>Öl</i>		
– över 0,5 men högst 3,5	11.	28,35 cent/centiliter etylalkohol
– över 3,5	12.	36,20 cent/centiliter etylalkohol
<i>Vin och andra genom jäsnings tillverkade alkoholdrycker</i>		
– över 1,2 men högst 2,8	21.	36 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 2,8 men högst 5,5	22.	198 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 5,5 men högst 8	23.	308 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 8 men högst 15	24.	456 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Vin</i>		
– över 15 men högst 18	25.	456 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Mellanprodukter</i>		
– över 1,2 men högst 15	31.	568 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 15 men högst 22	32.	902 cent/liter färdig alkoholdryck - dock 886 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1– 31.12.2026 - dock 874 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1– 31.12.2025
<i>Etylalkohol</i> produkter som hör till position 2208 i tulltariffen:		
– över 1,2 men högst 2,8	41.	30,90 cent/centiliter etylalkohol
– över 2,8 men högst 10	42.	54,80 cent/centiliter etylalkohol
– över 10	43.	57,30 cent/centiliter etylalkohol - dock 56,30 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1– 31.12.2026 - dock 55,50 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1– 31.12.2025
Övriga	46.	57,30 cent/centiliter etylalkohol - dock 56,30 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1– 31.12.2026

- dock 55,50 cent/centiliter
etylalkohol under tiden 1.1–
31.12.2025

Lag

om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

I enlighet med riksdagens beslut
ändras bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994), sådan bilagan
lyder i lag 1236/2023, som följer:

Gällande lydelse

SKATTETABELL

Etylalkoholhalt i volymprocent	Produkt- grupp	Skattebelopp
<i>Öl</i>		
– över 0,5 men högst 3,5	11.	28,35 cent/centiliter etylalkohol
– över 3,5	12.	36,20 cent/centiliter etylalkohol
<i>Vin och andra genom jäsnings- tillverkade alkoholdrycker</i>		
– över 1,2 men högst 2,8	21.	36 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 2,8 men högst 5,5	22.	198 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 5,5 men högst 8	23.	308 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 8 men högst 15	24.	456 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Vin</i>		
– över 15 men högst 18	25.	456 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Mellanprodukter</i>		
– över 1,2 men högst 15	31.	568 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 15 men högst 22	32.	863 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Etylalkohol</i>		
produkter som hör till position 2208 i tulltariffen:		
– över 1,2 men högst 2,8	41.	30,90 cent/centiliter etylalkohol
– över 2,8	45.	54,80 cent/centiliter etylalkohol
övriga	46.	54,80 cent/centiliter etylalkohol

SKATTETABELL

Etylalkoholhalt i volymprocent	Produkt-grupp	Skattebelopp
<i>Öl</i>		
– över 0,5 men högst 3,5	11.	28,35 cent/centiliter etylalkohol
– över 3,5	12.	36,20 cent/centiliter etylalkohol
<i>Vin och andra genom jäsning tillverkade alkoholdrycker</i>		
– över 1,2 men högst 2,8	21.	36 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 2,8 men högst 5,5	22.	198 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 5,5 men högst 8	23.	308 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 8 men högst 15	24.	456 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Vin</i>		
– över 15 men högst 18	25.	456 cent/liter färdig alkoholdryck
<i>Mellanprodukter</i>		
– över 1,2 men högst 15	31.	568 cent/liter färdig alkoholdryck
– över 15 men högst 22	32.	902 cent/liter färdig alkoholdryck - dock 886 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1–31.12.2026 - dock 874 cent/liter färdig alkoholdryck under tiden 1.1–31.12.2025
<i>Etylalkohol</i> produkter som hör till position 2208 i tulltariffen:		
– över 1,2 men högst 2,8	41.	30,90 cent/centiliter etylalkohol
– över 2,8 men högst 10	42.	54,80 cent/centiliter etylalkohol
– över 10	43.	57,30 cent/centiliter etylalkohol - dock 56,30 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1–31.12.2026 - dock 55,50 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1–31.12.2025
Övriga	46.	57,30 cent/centiliter etylalkohol - dock 56,30 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1–31.12.2026 - dock 55,50 cent/centiliter etylalkohol under tiden 1.1–31.12.2025